

Novelizácia smerníc EÚ stanovujúcich limity expozície karcinogénom a chemickým faktorom pri práci

Eleonóra Fabiánová

Regionálny úrad verejného zdravotníctva, Banská Bystrica

Konzultačný deň NRC

6.December 2017, RÚVZ v Banskej Bystrici

Priority v ochrane zdravia pri práci

- Pracovné prostredie a spôsob vykonávania práce nemajú byť **zdrojom zdravotných rizík**
- a následne chorôb z povolania, iných poškodení zdravia a **chorôb súvisiacich s prácou.**

Prioritou je zdravie pri práci

Objektívne hodnotenie expozície

Aká je záťaž danej pracujúcej populácie nepriaznivými faktormi pracovných podmienok?

Aká je expozícia ?

Hodnotenie zdravotných rizík

Odstraňovanie a znižovanie zdravotných rizík

Rizikové práce

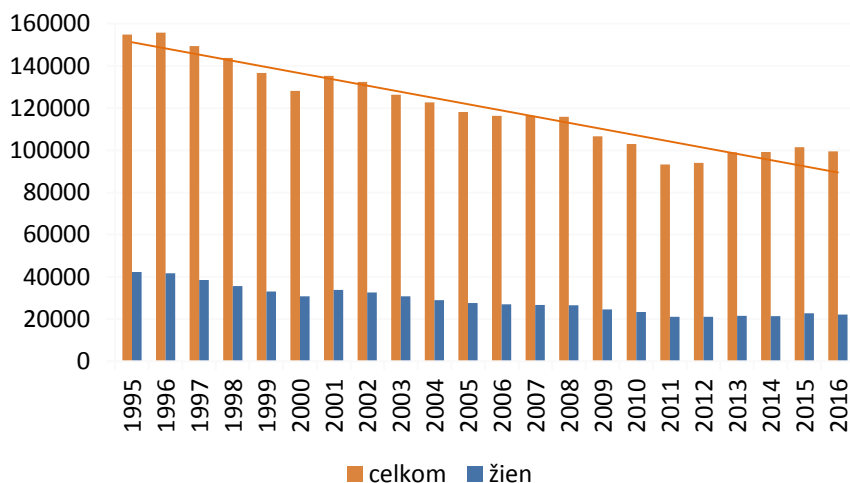
- Rizikové práce ~ 100 tisíc zamestnancov
  - (99 507 v r. 2016) = ~ 4,7% zamestnancov
  - + ~ z 384 tis. SZČO / časť ~ 100 tis.
- práca má charakter RP (ŠÚ SR, 2012)

Rizikové práce v 3. a 4. kategórii prác

- 88% muži 22% ženy
- **Problém: Viac ako 60% CHzP v 2. kat. prác**

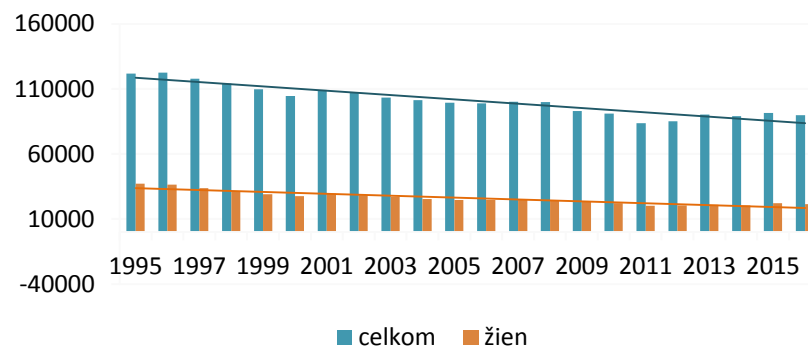
Trend vo výskyte rizikových prác v SR (1995-2016)

Počet zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce v SR v r. 1995 - 2016

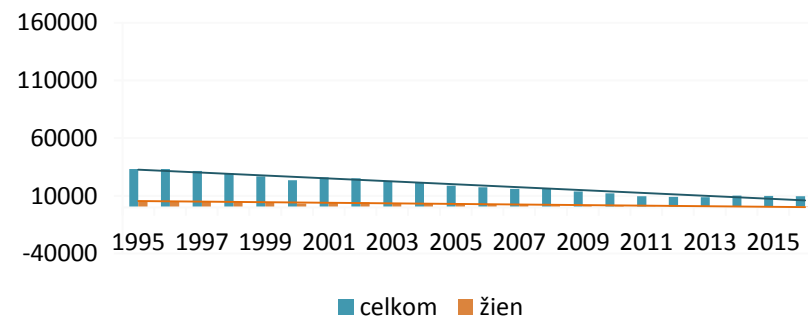

Za 22 rokov pokles z 9% na 4,7% zamestnancov vykonávajúcich rizikových prác

Počet zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce v SR v r. 1995 - 2016 3. kategória

Počet zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce v SR v r. 1995 - 2016 4. kategória

Rizikové práce podľa rizikových faktorov v SR podľa podkladov RÚVZ v SR a ÚVZ SR (2016)

• Hluk	76 584 fyzických osôb
• Chemické faktory	25 958
• Fyzická záťaž	6 823
• Vibrácie	6 226
• Biologické faktory	5 336
• Teplo a chlad	4 044
• Psychická záťaž	3 995
• Ionizujúce žiarenie	3 876

Počty pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce s chemickými faktormi v SR v 2016 (ÚVZ SR)

• Alergény	2046 fyzických osôb
• Dráždivé I. a z.	5609
• Dermatotropné	1563
• Chem. karc. a mutag.	5234
• Toxické látky a zmesi	2390
• Veľmi toxické I. a z.	897
• Žieravé I. a z.	1066
• Pevné aerosóly	16630
• Poškodzuj. reprodukciu	2285

Priority EÚ v ochrane zdravia pri práci

- Vyhodnotenie 25 EÚ Smerníc na ochranu zdravia a bezpečnosť pri práci - zachovať smernice , novelizovať ich

Zdravotná priorita:

Rakovina a karcinogény v pracovnom prostredí

Rakovina je v EÚ najčastejšou

príčinou úmrtí súvisiacich so zamestnaním.

- Ročne sa rakovine prisudzuje 53% úmrtí v dôsledku pracovných podmienok, v porovnaní s chorobami obehovej sústavy (28 %) a chorobami dýchacej sústavy (6%).
- Pridané riziko zhubných nádorov z pracovných expozícií karcinogénom
- **2-8 % všetkých zhubných nádorov v populácii**

ZN súvisiace s prácou – odhad pre Slovensko

- Odhadom 270 - 1080 úmrtí ročne na nádorovú chorobu v súvislosti s prácou
- Pri posudzovaní podľa incidencie nových prípadov nádorových chorôb by to znamenalo 630 - 2520 prípadov zhubných nádorov súvisiacich s prácou ročne.
- **Podstatou problému je expozícia ľudí pri práci karcinogénnych faktorov a nutnosť odstraňovať takéto expozície / aspoň znižovať.**
- Na Slovensku je ročne exponovaných nadlimitným hodnotám karcinogénnych faktorov pri práci približne **5500 pracovníkov.**

Expozícia karcinogénom pri práci

OncologyNurseAdvisor

September/October 2015

www.OncologyNurseAdvisor.com

OCCUPATIONAL SAFETY

Essential nursing: Ensuring a safe workplace and risk reduction on the job

CHILDHOOD CANCER

Survivors face challenges due to late effects from AYA cancers

SURVIVORSHIP

Counseling survivors on family building options

RADIATION & YOUR PATIENT

Counseling on female sexual health after radiotherapy

COMMUNICATION CHALLENGES

Inquiry before advocacy

THE TOTAL PATIENT

Emotional harm as the new 'human error' in health care

REFLECTIONS

Will men talk about their prostate cancer symptoms?

ASK A PHARMACIST

Hydration regimens for cisplatin

Nurses are responsible for adhering to drug handling practices that ensure their own health and safety.

Čo sa ide novelizovať v EÚ a v SR?

SMERNICA

2004/37/ES o ochrane pracovníkov pred rizikami z vystavenia účinkom karcinogénov alebo mutagénov pri práci

- zlepšiť ochranu zdravia pracovníkov znížením ich vystavenia účinkom karcinogénnych chemických faktorov na pracovisku
- zvýšiť účinnosť právnych predpisov EÚ v tejto oblasti
- zabezpečiť väčšiu jasnosť a rovnaké podmienky pre hospodárske subjekty.
- → **Limitné hodnoty –**
- **Pripravené návrhy na postupné zavádzanie limitov - 3etapy**
- **Pripravených 25 limitov karcinogénov (14, 5, 6 karcinogénov) – do r. 2018**
- **Záväzné limity pre členské štáty**
- **! v EU je 1065 látok klasifikovaných ako karcinogény kategórie 1A a 1B**
(Nariadenie EP a R 1276/2008 o klasifikácii, balení a označovaní chemických látok..
Nariadenie EP a R 1907/2006 o registrácii, hodnotení a autorizácii chemických látok)

Príloha III
A. LIMITNÉ HODNOTY EXPOZÍCIE PRI PRÁCI

karcinogénny faktor	klasifikácia	limit v smernici	existujúce TSH v SR	legislatíva SR
prach z tvrdého dreva	1A	3,0 mg.m ⁻³ 2,0 mg.m ⁻³ po 5 rokoch	5,0 mg.m ⁻³	NV SR č. 356/2006 Z. z.
benzén	1A	3,25 mg.m ⁻³	3,25 mg.m ⁻³	NV SR č. 356/2006 Z. z.
monomér vinylchloridu	1A	2,6 mg.m ⁻³	7,77 mg.m ⁻³	NV SR č. 356/2006 Z. z.
1,2-epoxypropán	1B	2,4 mg.m ⁻³	6,0 mg.m ⁻³	NV SR č. 356/2006 Z. z.
1,3-butadién	1A	2,2 mg.m ⁻³	11 mg.m ⁻³	NV SR č. 356/2006 Z. z.
2-nitropropán	1B	18 mg.m ⁻³	18 mg.m ⁻³	NV SR č. 356/2006 Z. z.
akrylamid	1B	0,1 mg.m ⁻³	0,03 mg.m ⁻³	NV SR č. 356/2006 Z. z.
zlúčeniny šesťmocného Cr	1A a 1B	0,010 ; 0,025 mg.m ⁻³ po 5 rokoch 0,005 mg/m ³	0,1 mg.m ⁻³ 0,05 mg.m ⁻³	NV SR č. 356/2006 Z. z.
etylénoxid	1B	1,8 mg.m ⁻³	2 mg.m ⁻³	NV SR č. 356/2006 Z. z.
o-toluidín	1B	0,5 mg.m ⁻³	0,5 mg.m ⁻³	NV SR č. 356/2006 Z. z.
ohňovzdorné keram. vlákna	1B	0,3 vlákna/cm ³	2 vlákna/cm ³	NV SR č. 355/2006 Z. z.
Prach s obsahom kryštalického oxidu kremičitého	1A	respirabilná frakcia 0,1 mg.m ⁻³	respirabilná frakcia 0,1 mg.m ⁻³	NV SR č. 355/2006 Z. z.

Transpozícia návrhu smernice do právnych predpisov v SR - 1. etapa

Sprísnenie limitu v SR – porovnanie k návrhu z Európskej Komisie

prach z tvrdého dreva z 5 mg/m³ na 3 mg/m³; na 2 mg/m³ po 5 rokoch

- **monomér vinylchloridu zo 7,77 mg/m³ na 2,6 mg/m³;**
- **prach z keramických vlákien z 2 vlákna/cm³ na 0,3 vlákna/ cm³;**
- **1,3 butadién 5-násobné zníženie limitu,**
- **hydrazín 10-násobné zníženie limitu;**
- **zlúčeniny šesťmocného chrómu z 0,1 a 0,05 na 0,025 mg/m³; 0,010 mg/m³ ; po 5 rokoch 0,005 mg/ m³.**
- **nový limit expozície pre brómetylén (CAS 593-60-2).**

Požiadavka ešte nižších limitov z vyspelých štátov EÚ

→ znížiť mieru rizika rakoviny. - TRVALÝ PROCES

Karcinogény z 1. návrhu novelizácie smernice 2004/37/ES a riziko zhubných nádorov podľa lokalizácie ZN

- 2 nitropropán - ZN pečene
- 1,2 epoxypropán – ZN lymfopoetického a hematopoetického systému
- benzén - leukémia AML & ANLL
- 1,3 butadién - ZN lymfopoetického a hematopoetického systému, lymfosakrómy
- Respirab. SiO₂ – ZN pľúc
- VCM – ZN pečene- angiosarkom, hepatocelulárny karcinóm
- Akrylamid – ZN pankreasu
- Prach tvrdého dreva – nazofaryngeálne ZN, sinonazálne ZN
- Chróm(VI) zl. - ZN pľúc, sinonazálne ZN
- Etylénoxid – leukémia
- O-toluidín – ZN močového mechúra
- Ohňovzdorné keramické vlákna – ZN dýchacieho systému
- Brómetylén – ZN pečene
- Hydrazín – ZN pľúc, kolorektálny karc.

2. Návrh novelizácie Smernice 2004/37/ES

5 chemických karcinogénov:

- Epichlorohydrín
- Etlén dibromid (EDB)
- Etlén dichlorid (EDC)
- 4,4'-Metylenedianilín (MDA)
- Trichloroetylén (TCE)

2 procesy s rizikom chemickej karcinogenity:

- Zmes polycyklických aromatických uhľovodíkov (PAH) s benzo[a]pyrenom ako indikátorom
- Expozícia minerálnym olejom použitým ako motorové oleje

4. Zoznam indikatívnych smerných hodnôt expozície chemickým faktorom pri práci

– pre 31 chemických látok (IOELVs)

- transpozícia Smernice 2017/ 164/EÚ do NV 356/2006 Z.z.

- **Prechodné obdobie 5 rokov** – pri razení tunelov, ťažbe v podzemí – na limity NO, NO₂, CO

- 10 nových látok s limitmi

- 10 existujúcich – sprísnený limit

- 2x zmiernený limit

- 2x presuny limitov do krátkodobej exp.

- Pridané limity krátkodobej expozície u niektorých látok

- Prestup cez kožu – označenie v prílohe smernice

N á v r h

NARIADENIA VLÁDY

Slovenskej republiky, ...

..je v procese MPK

- **ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie vlády Slovenskej republiky**
- **č. 355/2006 Z. z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení neskorších predpisov**
- Vláda Slovenskej republiky podľa § 2 ods. 1 písm. e) zákona č. 19/2002 Z. z., ktorým sa ustanovujú podmienky vydávania aproximačných nariadení vlády Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov nariaďuje:
- Čl. I
- Nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 355/2006 Z. z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 300/2007 Z. z., č. 471/2011 Z. z. a č. 82/2015 Z. z. sa mení a dopĺňa takto:

Precizovanie textu nariadenia vlády č. 355/2006 Z.z.

Novelizáciou sa upravujú :

- **Posudzovanie rizika**
- **Charakterizácia rizika**
- **Skladovanie CHL**
- **Riadenie prác s akútne toxickými látkami**

Nové limity sú založené na dôkazoch o účinkoch na zdravie

Berú sa do úvahy možnosti merania

Prechodné obdobia

Príloha 1 – úpravy limitov a nové limity expozície

- **Najvyššie prípustné limity expozície plynom, parám, aerosólom s prevažne toxickým účinkom v pracovnom ovzduší (NPEL)**

Por. číslo	Chemická látka	CAS	NPEL				Poznámka
			priemerný		krátkodobý		
			ppm	mg.m ⁻³	ppm	mg.m ⁻³	
1.	Akroleín (akrylaldehyd, prop-2-enal)	107-02-8	0,02 0,1	0,05 0,23	0,05	0,12	-
1.	Amitrol	61-82-5	-	0,2	-	-	-
	Bisfenol A (4,4'-izopropylidéndifenol) inhalovateľná frakcia	80-05-7	-	2 10,0	-	-	
1.	but-2-ín-1,4-diol (butynediol)	110-65-6	-	0,5	-	-	-
1.	Diacetyl (butándión)	431-03-8	0,02	0,07	0,1	0,36	-
1.	Difenyléter	101-84-8	1 1	7 7	2	14	-

1.	1,4-Dichlórbenzén (p-dichlórbenzén)	106-46-7	2 20	12 122	10 50	60 306	K
1.	Dichlórmetán (metylénchlorid)	75-09-2	100 100	353 350	200	706	K
1.	Etylacetát (octan etylový)	141-78-6	200 150	734 500	400 300	1468 1100	-
1.	2-etylhexán-1-ol (2-etyl-1-hexanol)	104-76-7	1	5,4	-	-	-
1.	Hydrid lítny nhalovateľná frakcia	7580-67-8	-	- 0,025	-	0,02	-
	Hydroxid vápenatý respirabilná frakcia	1305-62-0	-	1 5	-	4	-
1.	Kyanid draselný (ako kyanid)	151-50-8	-	1	-	5	
	Kyanid sodný (ako kyanid)	151-50-8	-	1	-	5	
1.	Kyanovodík (ako kyanid) (kyselina kyanovodíková)	74-90-8	0,9 1,9	1 2,1	4,5 3,8	5 4,2	K

1.	Kyselina akrylová (kyselina prop-2-énová)	79-10-7	10	29	20	59	NPEL krátkodobý je vo vzťahu k referenčnému času jednej minúty
1.	Kyselina octová (kyselina etánová)	64-19-7	10 10	25 25	20	50	-
1.	Mangán a jeho anorganické zlúčeniny (ako mangán) inhalovateľná frakcia respirabilná frakcia	7439-96-5	- -	0,2 0,5 0,05	- -	- -	-
1.	Metylester kyseliny mravčej (metylformiát)	107-31-3	50 50	125 120	100	250	K
1.	Nitroetán	79-24-3	20	62	100	312	K
1.	Nitroglycerín (glyceroltrinitrát)	55-63-0	0,01 0,03	0,095 0,3	0,02 0,1	0,19 0,9	K
1.	Oxid dusičitý (NO ₂) ⁵⁾ Vo výfukových plynoch	10102-44-0	0,5 2 2 1	0,96 4 4 2	1 -	1,91 -	NPEL do 21.08.2023 pre podzemnú ťažbu a razenie tunelov

1.	Oxid dusnatý (NO) ⁵⁾	10102-43-9	2 25 25	2,5 30 30	- - -	- - -	NPEL do 21.08.2023 pre podzemnú ťažbu a raziť tunelov
1.	Oxid siričitý	7446-09-5	0,5 0,5	1,3 1,3	1 1	2,7 2,7	-
1.	Oxid uhoľnatý ⁵⁾ Vo výfukových plynoch	630-08-0	20 30 30 20	23 35 35 25	100 60 60 -	117 70 70 -	NPEL do 21.08.2023 pre podzemnú ťažbu a raziť tunelov
1.	Oxid vápenatý respirabilná frakcia	1305-78-8	-	1 2	-	4	-
1.	Terfenyl, hydrogenovaný	61788-32-7	2	19	5	48	-
1.	Tetraetoxysilán	78-10-4	5	44	-	-	-
1.	Tetrachlóretylén (tetrachlóretén, perchlóretylén)	127-18-4	20 25	138 172	40 100	275 690	

1.	Tetrachlórmetán (chlorid uhličitý)	56-23-5	1 0,5	6,4 3,2	5 1	32 6,8	K
1.	Vinylidén chlorid (1,1-dichlóretén, dichlóretylén)	75-35-4	2 5	8 20	5 10	20 40	-
1.	Výfukové plyny ^{5), 6)} ako CO	630-08-0	20 20 20	23 25 25	100 -	117 -	NPEL do 21.08.2023 pre podzemnú ťažbu a razenie tunelov
	ako NO ₂	10102-44- 0	0,5 1 1	0,96 2 2	1 -	1,91 -	NPEL do 21.08.2023 pre podzemnú ťažbu a razenie tunelov

Literatúra

- **ÚVZ SR. Výročná správa úradov VZ v SR za rok 2016. Bratislava: ÚVZ SR. 2017. http://www.uvzsr.sk/docs/vs/vyroчна_sprava_SR_2016.pdf**
- **Zákon 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia**
- **SMERNICA 2004/37/ES o ochrane pracovníkov pred rizikami z vystavenia účinkom karcinogénov alebo mutagénov pri práci**
- **Smernica 2017/164/EU**
- **Návrh nariadenia vlády, ktorým sa novelizuje NV SR 355/2006**

Ďakujem za pozornosť !

